

ШЫҢ

1953
март
24
ВТОРНИК
№ 58 (2743)

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясынын
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарынын область Советинин органы

ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

И. В. Сталинның «ССРЭ-де социализмнің экономикалык проблемалары» деп ажы-лыи пропагандалап турары (1 арын).
СЭКП Кызыл хоорайкомунун VII пленуму (2 арын).

Клемент Готвальдныи оруштутканы (3 арын).
Р. Григорян. — Армян улустун улуг шүлкүчү (3 арын).
Улуу демократияныи чурттарында (4 арын).

ЕНО-нун Бол Ассамблеяныи VII сессияы (4 арын).
Бореада америк шериглерини сагын-сеткил ундарашканы (4 арын).
Норвегиада автобустар чолаачыларынын ажыл соксадышканы (4 арын).

АНЫЯКТАРНЫҢ БҮГҮ-ДЕЛЕГЕЙ НЕДЕЛАЗЫ

Эрткен чылдың төңүзүндө Венага болган улустарнын тайбын камгалаанын И.В.Сталин шийтпирлерини чөр бөмбүрүнүн эң-не ырак бундурарына чедип, тайбыннын шыныг херээ дөш демселге чоңуң чаа-чаа кезектерин көдүрүп үндүргөн.

Улустарнын тайбын камгалаанын конгрессиниң комиссияныи хуралы чокта чаа болуп эрткен. Беш улуг күрүнелериниң чактарынга чоруккан Конгрессиниң Кыйгырыи чактарга болгаш улустарга чедирерини база ону амьдырал кырынга күсселерини чедип аларын ол комиссияга дааскан турган. Бомселга болза, хей-ништеги кыйгырып үндүргөн. Мында чугаалап турары: «Улустар болза, чөрдүкүзүрүн күш, азы корукташкын дузын-биле таарыштырып болбас дөшин мезегип билди турарлар: ол индиг мөдоттарга улур улам шүдүрү демселкип турар болгаш беш улуг күрүнелерини аразынга Тайбынның Пахтызын чарар артыгы бөөр чугаалакчыларынын орунунда кирерин негеп турарлар. Индиг чугаалакчыларынын үзүндө, база Тайбынның Пахтызын чарамнын түндөгинде амгы тегин бүгү айтырылганы шийтпирлериниң түрү болур».

Тайбын камгалаарын херөөниң талазы-биле боттарынын хүлээгенин билди турар, кайда-даа түрүн турар, нийтиледин кандыг-даа кезээге хамаарыш турар, гандыг-даа организацияларда ажылдап турар бүгү эр болган херөөн кижилерин улустарнын Конгрессиниң кыйгырыгына хаарылар кылдып чактарыни албатар төздө, боттарынын бүгү жүженишканын катыштырарычче ол кыйгырыг кыйгырып турар.

Чаа дайын болдурубас деп тайбын талаажыларынын быжыг шийтпирини ол документке база катал изеретингээ. Дайын күзөп турар улус делегейге чок. Бүгү чурттарнын улустары тайбынны күзөп, дайын болгаш ону белеткеп турарлары карган турарлар. Импералисттик реакция кече-даа дошкучулар тура, тайбын дөш демселчилериниң шимчөөн-кени өөп, калбарып турар болгаш быжыгыны турар.

Чаа дайын аймылыга улур демселге делегейни демократтыг мурунак аныяктары ийкейли-биле карарып турар. Мындон-мындон оолдар болгаш кыстар боттарынын дайын турар күштерин, боттарынын аныяк чүректериниң бүгү изини чаа дайынды коргучулук болгаш хилин-чектиг чорудундан кичи төгөлтөгени камгалаарын улуг болгаш чаагай херөөнге бараалдап турарлар.

Эдегелчи болгаш агрессини дайыннын амыктарын көөр хөн чок чоруп, тайбын камгалаары дөш оларын ийкейлиг демсел болза, аныяк салгалчыларын он чутулз, амьдыралчы эрегелчтөрүнүн үнүп турар. Аныяктар болза, дайын болгаш дайын белеткелинин политиказыдан човнуң хамьтыкы мурунда, эң-не улур-биле хилинчектеп кезээ болур. Дайын кымсычыллары болза, аныяктар үгер-боо эди кылдыр, боттарынын кичиге өжөөниң планнарын бот таарыларын чөпсө кылдыр көрдү турарлар. Агрессини импералисттик күштериниң ам Бореада, Инди-Кыдатта, Малайяда чорупу турар дайыннынга он-он муң аныяк кижилер өлгөн болгаш кемеп-көргөн. Чаа дайын белеткелинин политиказы камгалаачы чурттарын миллион-миллион оолдарын болгаш кыстарын эртең билги чедип алыр арганын кызып, амык чок чорукка, ашка, йазраакчыга оларын таарыштырып турар. Импералисттик чыгырчылар аныяктарын сандардырын, дайын пропаганданын, кичиге өжөөниң раса ылажыр

чоруктуң хораны-биле оларын хоранлаары бар-аз шаа-биле ораддап турарлар. Бүгү чурттарнын мурунакы оолдары болгаш кыстары дайын планнарыга болгаш тайбынның дайынынын агрессини хөдөшкенингиңге улур көдүрүп турары таварыга эвес.

Демократтыг аныяктарын Бүгү-делегиң федерализминиң бир кыйгырылында чугаалап турары болза: «Бистер тайбынны күзөп турар бис, чүте дөрге, аас-кежиш дугайында бистин күжеништиң боттарын аргазы ол. Тайбын дөрге, бистин ымак төрөөн чурттарыныиң хамаарышпас чорукту камгалаары дөш, турар дайыннын соксадыры ол, тайбын дөрге, хаб, ажыл, школалар, стадионнар ол, тайбын дөрге, өөрүшүктү үрүр ол. Дайын болгаш ааза белетке дөрге, адарааныш, мораль чок болур чорук, кулданышкын ол, дайын дөрге, арыяк салгалчыларын үгер-боо эди бодурар ол, дайын дөрге, өмү ол. Моңу журунда бис тайбын дөш демселкип турар бис, моңу журунда улустарнын тайбын камгалаанын Конгрессиниң чөпүгү саналын болган хамьтык мурунда эки келир үгер үндөшүп болур беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбынның Пахтызын чарар дугайында саналды шийтпирлериниң үндөгү үндөшүп болур бис, ол дөш күштериниң харамнамай демселкип бис».

Интернационализм болгаш улустар аразынга найраалдык бөзүгүн Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиянын кичи-чөпүгү совет аныяктарын амьдыралды болгаш демселли капиталисттик чурттарын миллион-миллион оолдарын болгаш кыстарын үлөтөр болуп турар. Совет аныяктар боттарынын несп болур Төрөөн чуртуга кызыгаар чок ымак болуп турарлар. Олар боттарынын бүгү күштерин, аныяк намынны төмсө-батыш бүгү күштерин коммунизм тургузукунунуң улуг херөөн-ге берип турарлар.

Быдат Улус Республиканын, улур-демократизминиң чурттарын, Герман Демократтык Республиканың аныяктары совет аныяктар-биле чаңгыс оорукту чоруп, аас-кежиктиг чаз амьдыралды тургузуп, эрес-мазыралыг ажылдап турарлар. Көрдү Улус-Демократтык Республиканың найгалчык аныяктары боттарынын ала-чуртундү хамаарышпас чорук дөш мадыралыг демселкип турар болгаш Вьетнамын, Малайяны аныяк патриоттар дайынга улур эрес-илим демселкип турарлар.

Капиталисттик чурттарнын аныяктарын тайбын камгалаары болгаш быжыглы дөш, боттарынын амьдыралды эргелерин камгалаары дөш демселли улур-биле ийкейлиг болган организация болуп турар. Амгы үтөп чоруп турар дайынын соксадыры тайбынны аныяк камгалаачылары кызыма-айы-биле негеп, беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбынның Пахтызын чарар дөш демселкип, агрессияны герман болгаш япон одагаларын катал түртүндүрүп турарына шийтпирли-биле удураланып турарлар.

Тайбын дөш демселдин херөөнү боттарынын бүгү күштерин бээринге белен болуп турар эрес-мазыралыг аныяк демселчилериниң кандыг-даа дошкун хемчегер доктадып шыдавас. Бүгү чурттарын аныяктарын калбас кезектериниң чаңгыс эви быжыгыни турар. Аныяктарын эрес-ажыктарын камгалаачы болгаш оларын күженишкенинниң илердикчи—Демократтыг аныяктарын Бүгү-делегиң федерализмин бодунуң хүрээ-

лендине 88 чурттарын 75 миллион оолдарын болган кыстарын катыштырып турар.

Делегейниң депшигелги оолдарын болгаш кыстарын чыл бүгү эртини турары аныяктарын Бүгү-делегиң неделези бо хун эгелеп турар. Ол неделя тайбын камгалаары дөш, национал хамаарышпас чорукту камгалаары дөш, аныяктарын экономикалык болгаш политикалык эргелери дөш демселге аныяктарын чаңгыс эвин камгалаары доуну-нуң ада-биле эрттип турар. Бо хүнүнде оолдар болгаш кыстар улустарнын конгрессини шийтпирлерин улур непередир болгаш амьдыралга боттандырар херекче боттарынын күштерин улугурып турарлар. Аныяктарын Бүгү-делегиң неделезиниң хүнүнде тайбын камгалаанын, аныяктарын эргелерин камгалаарын, оларын негелдерин хандырарын митингилерин, ужуражышкыларын, хуралдарын чер болганга организациялар, аныяктарын Бүгү-делегиң неделези болза, бо чылдын тайбында болур аныяктарын шүкү Бүгү-делегиң конгрессинге болгаш аныяктарын база студентилерин дөрүкү Бүгү-делегиң фестивалына белеткелиң чаз чадзы болур.

Австриянын найсылыгы—Венага даарта амыктың аныяктарын эргелерин камгалаарын Бүгү-делегиң конференция болза, демократтыг аныяктарын тайбын болгаш хостага дөш демселкип шыгараргай болушкун болур. Аныяктарын эргелерин камгалаарын национал конференцияларга чоңуруткан конференцияны төзөөри реаксымаг чактарын кандыг-дошкун хемчегелери болуп тура-даа, полайжи моодиларын өтүр Венага чөпү турарлар. Миллион-миллион оолдарын болгаш кыстарын мурунундан тайбын дөш, улустар аразынга найраалды дөш демселге боттарынын чаңгыс-сыныш чок күзөлиниң дугайын олар ааза медегелерлер.

Аныяктарын эргелерин камгалаарын Бүгү-делегиң конференция болза, делегейиң бүгү чурттарын амыктыг болгаш тарачы аныяктарын амьдыралды болгаш күш-ажымын байдалы-биле, база өрөөнчи аныяктарын амьдыралды болгаш өөредилгениң байдалы-биле дошкан айтырылганы чугаалажыр. Ол конференцияны чымырдырын миллион-миллион оолдар болгаш кыстар чүдүлдү деп көрүп турар. Язы-бүрү чурттарын аныяк кижилериниң аразында харьмааларын улур быжыгаларына, тайбын дөш демсел аныяктарын чаңгыс-эвин быжыгаларына конференцияны иди болуру чыгыны чок.

Кичи төгөлгениң тайбынга мнанымыдыг бүгү күштери-биле кады тайбынны идыктыг херөө камгалаар деп боттарынын хүлээгенин күсселдеринге аныяк салгалчылар долу шийтпирлиг. «Аныяктар катыжынар! Быжыг тайбын дөш, демократия дөш, национал хамаарышпас чорук дөш, эки келир үгү дөш бурунгар!» деп Демократтыг аныяктарын Бүгү-делегиң Федерализмин бот кыйгырыларынга хары кылдыр тайбын дөш ийкейлиг демселчилериниң хүрөөлөгени улур-биле миллион оолдар болгаш кыстар катыжып турар. Тайбыннын шыныг херөө болгаш улустарын айлың чок чоруп кызымак чүтүлдү-биле камгалап турар тайбынга мнанымыдыг, депшигелги бүгү кичи төгөлгениң изиг күзөли болгаш деткичези тайбыннын аныяк камгалаачыларын талзында.

«Праваданың» март 21-деги мурунуку чүгүлү.

И. В. Сталинның „ССРЭ-де социализмнің экономикалык проблемалары“ деп ажылын пропагандалап турары

БНБ. И. В. Сталинның «ССРЭ-де социализмнің экономикалык проблемалары» деп ажылын хоорайның ажылчы чоннары ууу-биле сонуурган турар. Партия организацияларын ол классиктик чогаалды калбас-биле пропагандалап турар. Партия хоорайкомунун болгаш райкомнарын чанында библиотекаларда, хоорайның улуг-улуг бундургаларында болган албан черлеринде библиотекаларда 42 лекторийлер ажылдап турар. Мында марксизм-ленинизмниң теорияын бот-өөредилге-биле өөренип турар 42 муң коммунисттер болгаш партия кижигүнери эвестер өөренип турарлар.

ЕРЕВАН. Бирөө заводтун чүс ажыг инженерлери, техниктери болгаш ажилчылары И. В. Сталинның классиктик чогаалын өөренип турарлар. Оларга дулаалачы кылдыр партия комитетиниң библиотекасында лекторийни организациялаан. 10 ажыг деклларын номчаан.

БАКУ. И. В. Сталинның «ССРЭ-де социализмнің экономикалык проблемалары» деп ажылын болгаш партияның XIX съездинин материалдарын пропагандалаан Бакунун, Сталинский районунда калбас-биле чоруп турар.

Эш Сталинның гениилг чогаалының дугайында деклларын партияның хоорай комитеттериниң болгаш район комитеттериниң лекторлары, дөш өөредилге черлериниң башылары ажылчы чоннарга номчуп берип турарлар. Нефть тыныштырынга болгаш заводтарга, культура ордурарыга болгаш куубтарга мындыг темалардыг дыва хей декллар болган: «И. В. Сталинның «ССРЭ-де социализмнің экономикалык проблемалары» деп ажылы—марксизм-ленинизмниң теориянын кайгалчыктыг чаа салгышы», «И. В. Сталин социализмден коммунизмге шилчигениң баш бурунгаары кол негелдериниң дугайында», «Социализмнің кол

экономикалык хоойлуун И. В. Сталинның ажилчы болгаш үндөзүңү» болган еске-даа.

КИШИВ. Политикалык болгаш эртем билгилер непередириниң талазы-биле Молдавияныи республика нийтеген И. В. Сталинның «ССРЭ-де социализмнің экономикалык проблемалары» деп гениилг ажылын болгаш партияның XIX съездинин материалдарын калбас-биле пропагандалап турар. Бо төгүлдү документилерин парлаан хүнүндө бээр нийтеген чигине болгаш ааза кижигүнери эш Сталинның ажылының талзы-биле 400 хире деклларын, съездинин материалдарын талзы-биле 2 муң хире деклларын номчааныр.

Бешки беш чыл планының дугайында декллар кинолар, чуруктар, схемалар, диаграммалар көргүзүлгө-биле үдетини турар.

(СЭТА).

Донбасс — Днепрде улуг тудугга

СТАЛИНО. Каховканың суг белдириниң тудуужуларынн тудууну хуусаалындан бир чыл эрте доозар деп хуужезин Донбассың ажылчы чоннары боттарынын төрөөн херээ шыкаш хүлөп алганнар. Хүндүлүк чыгыларын кылып турар бүгү бундургаларда ажилчынар, инженерлер, техниктер диспетрудуужуларынн эгелекчи чоруну изин-биле деткичешпаан, тудугга херелдээр металл, дерилгелер болгаш материалдар чорудугазын дүргелдир деп шийтпирлөөнер.

«Азовсталь» заводта мастер Шуваловтуң эгелече Днепрде улуг тудуг херектик март айның чыгымын он сөөлү кымыларын март 19-та кылып дооскан.

«Азовсталь» металлургия бирти кварталда диспетрудуужуларга 7 муң тонна хире шпунтууну хуусаа бетинде кылып чорутканыр. Ол шыкаш тудуужуларынн май айда кылып беричер деп чагааны аар каң демкелериниң баштайы бөдүүн чүдүрүп чорукан.

Макееваның, Браматорскиниң болгаш Енаксеевонун металлургия, Харьковскиниң ходалы кымыкчылары, Браматорскиниң шифер заводунда болгаш еске-даа бундургаларынн коллективтери улуг тудугнуң квартал чыгыларын хуусаа бетинде кылып күүсеткенир.

(СЭТА).

Машина-трактор станцияларына чаа техниктер

ВНТБСК. Харьковтун, Сталинградтын, Ленинградтын, Челябинсктен болгаш чурттуг еске-даа хоорайларында Внтебеск областтын демир орук станцияларычче машина-трактор станцияларына баш машина болгаш механизмдер барып турар. МТС-териниң парклары күчүлдү дизельдик тракторлар-биле, боу-чоруп комбайнар-биле, хендир үренини ашпан аргылар электери магниттик машиналар-биле доолдууп турар.

Ол чаа машиналар колхозтарын хою ажылдарын дүрген эрттиреринге дулаалар.

(СЭТА).

Украинада „Беларусь“ деп тракторлар

БНБ. Украинаның машина-трактор станциялары «Беларусь» деп тракторларынн улуг бөдүрүп бир дугаар ап турарлар. Ол тракторнун бундуркчу шыяры Украинаның херүүнүңге өссе хевирини тракторларыннан дыма эки болуп көүдөгөн. Соң резин балдоннарынн тугуларын тараан культураларынн одуруларын ажылы-

Бо чызып колхозтар шөлдериңге 1950 чылдан 4 катан хей дизельдик тракторлар ажылдаар. Боу-чоруп комбайнарнын саны 10 ажыг катан үлгүдү.

Чаа машиналарын баштап-чоруп бундур чартык муң хире тракторлери, комбайнларын, хендир дымчыларын болгаш еске-даа тускай эртемчилерини механизация школаларына болгаш техникумга, МТС-тер чанында курстарга белеткеп үндүргөн.

(СЭТА).

Украинада „Беларусь“ деп тракторлар

дап кылып турда херүүнге шоолуг када-бас болгаш ол ажылдап кылып турар үнүштү үрей баспас. Бо чорук дугушларынга немде чыкту чүдүрү култиваторларын ажылаарына онза херектик.

Бо чызып Украина муң ажыг «Беларусь» деп тракторларын алып.

(СЭТА).

Чурттун ховуларында

НИКОЛАЕВ. Кара далайны эриктеринде чаз дүшөө. Областиң Очаковский, Гингуло-Бережанский, Октябрьский, Силковский болгаш еске-даа муруну районнары күзүн андаган черлерин илчиртеп эгелөө. Дыма хей көзө ажы-агый артылары чыкы хову амьдыралды эгелөөриниң мурунда-ла күзүн чыккан тарааларын болгаш хей чылда үгер ситенерин минералдыг болгаш тус чериниң удобренелериниң кичи чөпүлүкү дөшөөн.

КУЗЫЛ-ОРДА. Араль чогууда Кара-Кумарда Бармачинский районун дошкостары тарылга-биле кирпекте.

Районун МТС-териниң техникалык хандырылганы эрткен чылдың деңгелинде бүдүн чартык катал өссөн. Станцияларынн хей нуруунда машина-сугтарылга стрялдарын тургускан. Ам олар тарылга шөдүн сугтарылганын чаа системазы-биле сугтарарына белеткеп турарлар.

Областың эң-не муруну чүгүнде Иш-Курганский районунун үш колхозтары өртте тарым тараа культураларынн тарылгазын дөшөөн.

ТЕРМЕЗ. Денауский болгаш Джар-Курганский районун колхозтарынн соондары Узуский болгаш Ангорский районун колхозтары бола тараал тарылгазын күрүнө планн күүсеткенир. Ам

чакып хову амьдыралы Байдунтайун, Кугитанчунун болгаш Акташтын дагыт черлеринде чоруп турар.

Суриан болгаш Шарбад-Дарья шынааларында болган сугтун чактарынн соонда кызылтас болгаш арбай үнүп эгелөөн.

(СЭТА).

УРАЛЬСК. Хун улур-на чылдынчү туурап апарган. Урал чанында ховунун муруну чарты карара берген. Вишнева даяны болгаш Басий далайны Бургуиниң мнш камгалаачы куржанын камгалап мнш станциялары чакы мнш одуруштукунуна белеткеди дооуп турар. Херүүн болбазырадып кылдыр чөпсө-херекселдерин болгаш мнш одурутур агрегаттарын септеген дооулган. Бургуинскиниң, Уральскиниң болгаш Тайласскиниң трактор бригадаларынн бригадирлери ий ай хуусаалыг курстарга мнш тарым одурутур чаа техника-биле ховунун мнш сайырадылганынн агротехниказы-биле таныжып өөрөнгөнер. Олар билди алган чүдүлерин тракторлестерге дамчып берип турарлар. Мншчыларын улуг бөдү чурттун мурунакчы мншчыларынн чедикшиктериниң биле таныжарлар.

(СЭТА).

Ийги кварталдын үлүүнүң хөмүр дажы

МОЛОТОВ. Клязлевскиниң хөмүр даш «Сталинголь» трестиниң № 34 шахталарынн бассейниниң дагжылары хөмүр даш тымыжын улугурып турар.

Март 19-та «Коспашголь» трестиниң № 24—БИС шахтазынн коллектив ийги кварталдын үлүүнүң оттулар чүлүн хөмүр даш овазынчег берген. Ол шыкаш

«Сталинголь» трестиниң № 34 шахталарынн дагжылары хөмүр даш тымыжынын квартал планнарын хуусаа бетинде күүсеткенир. Олар Уралдын үлетүр бундургаларынн пландан ажыр 1300 тонна оттулар чүдүлдү чорутканыр.

(СЭТА).

Коммунизмнің улуг тудугларында

Сталинград ГЭС-тиң тудуушуну. Чуртута: № 1005 деп земснарядтын гидроэлектрик станцияныи турар чериниң алаңда улуг оттарын кылып турар. Чүрү В. Соболевтин. СЭТА-ның пресслдешез.

Каховканың суг белдириниң тудуушуну. Чуртута: кол ажылдары чорудуп турар улуг оттарын Днеприниң суундан камгалаар чадарын кылып турары. Чүрү Ю. Лихуванны. СЭТА-ның пресслдешез.

ЧЕР БОЛГАНДАН

Барыи-Хемчик районда «Комсомол 30 чылы» колхозтун кижигүнери март 15-те хей кичи киржиликтиг воскресник кылган.

Олар чаңгыс хун иштинде школага 25 кулаш мншты белеткеп тургусушпаан, тайгала 100 чудуктарын тудугга кезип белеткөөн. Сөөртүктөр 75 чудуктарын колхоз төүнде экиделгенер.

★★★

Улур-Хем районда «Партияның XIX съездин» колхозтун Белдир-Кежиге бригадында 14 кичи дымнакчылыг болтуму неделедэ 2 катан доктамаал өөренип турар. Партияның XIX съездинин материалдарын талзы-биле деклларынн пропагандист эш Маскыр блдингир эртирп, сөөлү болушкун чижектерин холбаштыр ажылдап турар.

★★★

Барыи-Хемчик районда «Большевие» колхозтун комсомол аныяктары 37 кичи (бригадир эш Очур) март 10-та чедир колхоз школагына 800 кубометр эгалта мншын белеткеп берген. Оларга Дүктүк-кыс, Күтүл олар 40—40 кубометрин, Серен, Ишчылар олар 31—31 кубометрин белеткеп тургусушпа.

★★★

Областиң механизаторлар школаның акмытгынын баштайгы чылдыг көзө ажы-агыйга 100 кичини белеткеп турар. Тодргайлаарга трактористерге болгаш трактор бригадаларынн бригадирлериңге 83 кичини, комбайнларга 30 кичини өөредип турар.

Билги шигээдип алырына могаг чок, кызымак өөренип турарлар оларга хей. Чизээ: Шагаан-Арм МТС-тен келген Барыи-оол, Сарыг-Сеп МТС-тен—Ошечкова, Бай-Тайга МТС-тен—Шерте, Кызыл МТС-тен—Лана, «УТКА»-нын 25 чыл ою» сохостан—Бичедде болгаш оон-даа өссе.

★★★

Биң-Хем районда «Бызыл тараачы» колхозтун коммунист Кунаевке баштаган тулук бригаданың 22 кичи 16 айттардыг ажылдап турар. Март 19-ка чедир олар Туран бажында 900 кубометр мншты кезип белеткевишпаан, оон 750 кубометрин колхоз төүнде сөөртүп алган.

(СЭТА).

Моңу-биле калы бригадаларнн бызачык эвеную колхозтун төүндө 3 бажынын тулук эгелей берген. Белеткепитен мншты бүрүн сөөртүрүп болгаш тулук эгелөөн чуртатканын ол 3 бажыларын апрель 1-де доозар деп турар.

★★★

Улур-Хем районда Бирөө аттыг колхозтун боа маллары база оодуп эгелөө. А-Талды эш Намчыл-оолдун эргелекчизин суг-бараан фермазында төртүр 126 инектер 26 инек төрөөн, а Чылынында фермада эргелекчи эш Азы 80 инектер 6 инек төрөөн. Бызалар болгаш төрөөн 2 бенин кулуннары база менди алдынган.

СЭКП Кызыл хооркомунун VII пленуму

СЭКП Кызыл хооркомунун VII пленуму болган. СССР-нин Министрлер Чөвүлгөнү Даргазы, Совет Эмгекчилер Коммунисттик партиясынын Топ Комитетинин Секретары, мнак баштыңчы болган башкы, кижн төрөгөттөнүн генийи эш Сталиндин чырыктылыгы тураскалын пленумдун кыркычыери бут кырынга туруп сактып тураскаллар.

Ош сөөгүндө Чехословак республиканын президентин, Чехословакиянын Коммунисттик партиясынын Даргазы, Совет Эмгекчилер шымчы өлүүү Клемент Готвальдын тураскалын озурушканнар база бут кырынга туруп сактып тураскаллар.

Пленумга ийн чүгү айтырыгы чугаалашкан. Партия кекжигүүнге кандидаттарын кижидер ажалдык байдалы болган ош кижидер кемчелер дугайы база «Тыва тудуг» трестинде партия квалификациянын секретарынын өтөбү.

Бир дугаар айтырык талазы-биле СЭКП Кызыл хооркомунун секретары эш Арапчаа илеткеди кылган.

Совет Эмгекчилер Коммунисттик партиясынын XIX съездинде болза, бистин чүртүүнү төөгүзүгө чаа арнын ажиткан.

Съездин мурнуу чарыкына партиянын И. В. Сталиндин «СССР-де социализмдин экономикалык проблемалары» деп ажалды болган сөздөгө ош чугаазы комунизмге баар орутуу Совет Эмгекчилер уюмуна болган делегейин бүгү ажалды чогуна чырыткан. Бистин партиянын XIX съездинден хүлөп алган партиянын чаа Уставы болза, партия кекжигүүнүн алды дымка бедитишкан, партия кекжигүүнеринден негедени дымка узаттырып турар.

Партиянын хүрөөлөнүн улам быжыгаар дугайында чаа Уставтын негеделерин күөсүдөр дөш СЭКП Кызыл хооркомун XIX съездинде сөөгүндө элөөн ажалдарын кылган.

СЭКП Кызыл хоорому 1952 чылдын дүргүзүндө партия кекжигүүнге кандидаттарын 63 кижини, партия кекжигүүнге 60 кижини кырып алган, а 1953 чылдын өрткөн ийн айларын дүргүзүндө 24 кижини партия кекжигүүнге кырып алган.

Коллективтин мурнакчы кижилерин партия кекжигүүнге кырып ал турган, база партия кекжигүүнге кандидаттар-биле өрөндөгө-кижидегилеги ажалды өккөжип турган боттарынын хүрөөлөнүн быжылган турар партия организациялары хоорайга бар. Облпотребсоюзтун транспорт котормозында партия организациясынын кекжигүүнери чык бурунгар 8 кижн турган болза, ам 17 чедир өскөн. Ийн кандидаттар-биле ажалд чүгөр тургузунган.

Ош талазы-биле ажалды затөгөрөнюн өтөөбозүндө, № 3 шкөөлөдө болган чадык өске-дээ партия организациялары чүгөр чорудуп турар.

Ийнмг болза-дээ, партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалд хоорайнын партия организацияларында нияттын-биле багай тургузунган деп илеткеди чугаалашкан.

137 кандидаттар кандидат стажынын хуусаазын шарга өрткөн кижилер болуп турар. Оларнын ийтинден 61 кижн бир чыл ажиткан он бир чыл чедир кандидат болуп турар. Иланггыя автотранспорт котормозында партия организациясында 60 ажалд кончуг багай тургузунган.

Ийдә 19 кандидаттарнын 15-жи кандидат стажынын хуусаазын шагга-ла өрткөн.

Партиянын ол организациясынын секретары эш Гусаров партия кекжигүүнге кандидаттарга партияны даалган шын эвек болган бау барымдаалар берип турар.

Партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалды сапог дараар мастерствозда, шарлаңгын облась өрөгөлгөндө, мнак завоуды болган өске-дээ бугүдүргөлдө, албан организация черлеринде партия организациялары кончуг багай чорудуп турарын эш Арапчаа демгөзөөн.

Носиф Виссаронович Сталиндин мөчө-и-биле холбаштыр болган улуг аяр-берге кымылдын хүнгеринде хоорайнын ажалды чоңары бүгү совет кижилер-биле бир демей Совет Эмгекчилер Коммунисттик партияны, Совет чакатты долганар улам сыйры катышканын эш Арапчаа демгөзөөн. Хоорайнын дымка хөй бугүдүргөлдө, ажалчынар, албан-хаалчылар Төрөөн чүртүүд улам чаагайжыдыгызынга ам-дээ өки ажалдарын кымылдын митингдеринде хүлөптин ап турганнар.

Ош ишкан бистин чүрткә коммунизмин тургузарынк сөөгөнгө илдепелди кир-жир дөөн илг күөлүн илереткен хоорайнын мурнакчы ажалчынарындан болган албан-лаакчыларын СЭКП хүрөөлөнгө кирер дугайында чүгө март 7-ден 9-дә чедир 400 ажалд кижн билдин-бирин кырып. Ийнмг билдин-бирин-

кин кирилдери ам 600 ажалд турар болган ам-дә үргүчүлөп турар.

Хоорайнын партия организацияларынын сорулгазы болза, партияга кекжигүүн кырып аларды кижилерин чүгә чагыстап кырып аларнын денгичи принциптин шындыгы сагымы болтур.

Ош ийнмг черде партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалды үдөсүнүндөн өккөждө чугула. Бир дугаар өзөгчөдө партиянын өрөндөгө кижидегилеги ажалды дымдар партия хуралдарынын рөйлөк бөдир болган партиянын чаа Уставын өөрөңир бөлүмнөрин дооран организациястар хорек. Ош ишкан амгы үгөдө партияны өрөгөдөнгөн кол чүгөдө болза, И. В. Сталиндин «СССР-де социализмдин экономикалык проблемалары» деп ажалды, партиянын XIX съездинин материалдарын ханым-биле өөрөңир болтур. Партия организацияларынын партияны-политиктиг болган партияны-организацияны ажалды шууг өккөждө чугула деп эш Арапчаа болуңу илеткелигин түнө-линеди чугаалашкан.

Дараазында эш Арапчааның илеткели-нин чаалы-биле санал шүгүчүлөсүдө пленумга калбарган.

Бир дугаарында хоорайнын автотранспорт котормозында партия организациясынын секретары эш Гусаров санал берген. Бистин партия организациясы партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалды сөөгү үгөдө чүгөр өккөждө турар аларган. Бо айтырым чоюкта чаа партия ху-ралыга чугаалашкан бис.

Ош ишкан партия кекжигүүнге кандидаттар болган ам чаа кырып деп турар өштер партиянын Уставын өөрөңир бөлү-гүмү организациястар тургускан болган ол бөлүм ам ажалдан өгөдөй берген.

Партия кекжигүүнге кандидаттар-биле четпес ажалдын чыдаганын, иланггыя кандидаттарын кекжигүүнге шилчи-би-тирарынын чыдаганын эш Гусаров иланггыя шын эвек тайлыбырпап база чадык партия кекжигүүнге кандидаттар-берип турган шын эвек партияны даас-галарын шын даалгаар деп бугүдүргөлдө ирөөлөшүп турган.

СЭКП хоорому, иланггыя ош партия, проффөдл болган комсомол организациялар кылдынын өрөгөкчөн эш Стодолянын партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалды четпес узуртуп турары областын ном үндүрөр черинде партия организациясынын секретары эш Алян-Херел шүгүчүлөшө. Партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалды үдөсүнүндөн өккөждө хоорайнын VI партия кон-ференциянын шилчиринде толаргай айткан турбужа, СЭКП хоорому ош кү-сөтөйи турар. Партия кекжигүүнге кан-дидаттар-биле ажалд бистин организация-мыста база-ла багай. СЭКП хоорому ош айтырымын өккө жутуру, өгө организация-ларга бодунуң төлөөлөрүн үргүчү чору-дуп турары чугула.

Дараазында СЭКП хооркомунун кежигу-нү эш Хомайко санал берген. Кызылдын автотранспорт котормозынын ажалды 1952 чылда нияттын-биле багай болгонда, кан-дидаттарын аразында партия кекжигүүн-гө шилчилик кижилер чок турган деп эш Гусаровтун шын эвек саналын эш Хомайко бургу шайган. Бол чүве болза, ол эвек. Хамыс жуур партия кекжигүү-нүңгө кандидаттар-биле ажалдаар, олар-нын ажалды бүртүгө чагыстап өөрөңир көөр, оларга политиктиг лекцияларын, беседаларын кончугу турган.

Ош ишкан кандидат бургузунуң өрө-дөгөсүн, бистин болган ажалд мергежи-лей өөрөңир көрүп турган оларга толаргай партияны даалган берген ол даалган күөсөдөргө дуураалык, ош күөсөдөргө хынаар, мнчанганг кандидат бургузун партияны партияны-политиктиг болган партияны-организацияны ажалында да-лдыктар ужурут турган деп эш Хомайко чугаалашкан.

Пленумга ош ийнмг облпотребсоюкта партия организациясынын секретары эш Сербакин, СЭКП Кызыл хооркомунун секретары эш Степанов болган өскелер-дә санал берген. Партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалды моон сонгаар чогуру дененингө чедир көдөрөңин чү-гүгүздөш ол эштер айткан турган болган «Шын», «Тувисная правда» сөзүнар хоорайнын партия организациясынын партия кекжигүүнге кандидаттар-биле ажалдынк дүргүлөгөлөрүн шууг чырыт-пайн турарын эш Степанов чиди-биле шүгүчүлөшө.

Ийн дугаар айтырымнын талазы-биле «Тыва тудуг» трестинде партия органи-зациясынын секретары эш Харламов илеткеди кылган.

Кымыл хоорайнын ажалды-агымын сайы-ралар, хоорайнын чаагайжылар, ажалды чоңарын чуртталга талазы-биле негед-елерин хандыр дугайында партиянын болган чакаттын көргүзүп турар узут

тургузар ажалдарын көжөөлөрүнден анында элөөн хөй ажалдарын хаара туу-кан комсомолдун политөөрөгөлдөгө дөвө-мал ажалдап турар. Ош дымкачыларын партиянын XIX съездинин шилтирле-рин, сөздөгө эш И. В. Сталиндин төөгү-дү чугаазын улут кичээптей-биле өөрөңир турарлар.

Политбюроунуң пропгагандин эш Хекк декциялары аян бөлөктөшин, тематикалар, алай-биле амгы чакестерин кырып турар. Парторганизациянын удурулгазы-биле комсомол өгө организациянын пропаган-дистик лекцияларына олуржуп, политбю-роунуң ажалын өккөждөргө үргүчү ду-залашып турар.

Бо бүгү кемчелерин түнөлгөдө кол-хоз бугүдүргөлдөгө ажалдарын кырыл-гөш мурнуу чымдардан аракта беден. Иланггыя тудугда—14, мна ажалында—6, хову ажалында—35 комсомолчуларын бы-жылган тургускан. Олар боттарынын бүгү талазын үгөлерин көргүзүп, комсомолчу эвек ажалдарын күш-ажылы өксөлдөп турар.

дуузалашымын шилчегейп алары «Тыва тудуг» трестинин ажалындан улуг ха-маржыр, мнчанганг бугүдүргөдө планын күөсөдөргө коммунистерни болган ажал-чынарнын мобилизациястар талазы-биле партия организацияны элөөн ажалдарын кылган деп илеткеди чугаалашкан.

«Тыва тудуг» трестинде партия органи-зациясынын бюрозу 1952 чылдын ая-гүт айлө сөгүдүргөн. Партия органи-зациясы бодунуң ажалын баш бурунгар чогааткан ажал планын баугаар чорудуп турар.

Өтөгөттүг үгөңин хургузунда партия хуралдарын 12 катап чоруткан, бюро хуралы 14 катап болган. Бодун турган хуралдарга партия организациясынын болган трестинин ажалында хамарышкан элөөн чугула айтырылган чугаалашып, шилтирлеп турган.

Бугүдүргөдө планын күөсөдир талазы-биле өскелерге үгөлерин көргүзүп турар Ни-чусина, Комбуй-оол ишкан мурнакчы ком-мунистер коллективте бар.

Ийнмг болза-дә, бистин партия органи-зациясынын партияны-политиктиг болган партияны-организацияны ажалды дымка четпес. Эрттип турар хуралдарын идея-политиктиг денгиле кончуг кууд.

Шүгүчүлө болган бот-шүгүчүлөк кал-барбайн турар. Партия организациясынын бюро кекжигүү болган трестинин өрөгө-кчөн эш Чаалаев шүгүчүлөк кымыл турган дугайында партия талазы-биле кемчел адырган.

Партия хуралдарынын үндүргөн шил-тирлерин күөсөдөш партия организация-сыны контрольдайын турган. Коллектив-те тургускан бөлүмнөринин кичээлдери үгөтүп турар.

Ош ийнмг партия кекжигүүнеринин шү-гүтүзүндө партияны даалгаар бар-дә болза, ош күөсөдөш партия организацияны багай тургускан. Партия организациясы-нын бюрозу коллективте социалисттик чарыктын кончуг четпес узуртуп, мур-накчыларын дүргүлөгөлөрүн негедөшир талазы-биле кандык-дә кемчел албан. Бюро хана солуну багай узуртуп турар.

Тудуг трестинде партия организация-зы ол черин ажалды өккөждө дугайында боттур ажал кылган. Ош узуртунан ол чер 1952 чылдын бугүдүргөдө планын шууг үгөң, күш-ажылынк организацияны чоругу мна кончуг багай.

Ош ийнмг СЭКП Кызыл хоорому база обком тудуг трестинде партия органи-зацияны четпес узуртуп турарын эш Хара-мов шүгүчүлөшө.

Дараазында бо айтырык талазы-биле элөөн хөй өштер санал берген.

Тудуг трестинде партия организация-зы болган трестинин өрөгөкчөн эш Чаа-лаев ажалчынарнын ортузуна чорудар пункт-масалар ажалды черкеге албайн турарын СЭКП хооромунун кежигүүнү эш Яковлев шүгүчүлөшө.

Трестинин тудуг чакосторында кес-ку агитация, дооңун, плакаттар, көртүгү самбыраары чок. Ажалдын бургузунуң бир хүнде, декадада, айда канчаар ажалдын көргүзүп асыйн турар. Тудуг трестинин өрөгөкчөн эш Чаа-лаев боттарынын нормаларын күөсөдөргө ажалчынарга таарыкчылк байдалды тур-гузарыкча кичээп салбайн турар.

Ош ийнмг СЭКП хооромунун үгөтүр кидиян тудуг трестинин багай узуртуп турарын эш Яковлев чугаалашкан.

Тудуг трестинин шүгүчүлөшүр бри-гадаынын бригадир эш Пичугина мна күш-ажылы багай организациялар турарын чугаалашкан. Кандидат бир материалдар чет-пелей баарында ажалчынар хөй турар чүгөлдө хөй. Бо четпес ажалды элп ажал дугайында партия организацияны кемчел албан.

Ош ийнмг ажалдык шымарын өккөждө дугайында айтырып үргүчү чугаала-шып турар-дә түнөлчөк, мнчанганг моон сонгаар өскөн ажалды-херекче шил-чири чугула деп эш Пичугина шүгүчү-лөшө.

Тудуг трестинин өрөгөкчөн эш Чаа-лаев санал берген трестинин ажал-чы өккөждөгө үгөлдөргө чугаазы-дә чүвө чугаалашкан, харын ош дугайында шүгүчүлөшө удурулап турган.

Ош дараазында эштер Долгих, Очу-ров, Новиков болган өскелер-дә санал берген. Бадрлар-биле ажалды тудуг трестинде багай тургусканын, мна партия ажалдын денгиле кончуг чавыс болуп турарын, партия организацияны проффөдл болган комсомол организа-цияларын узуртпай турарын ол эштер чиди-биле шүгүчүлөшө.

СЭКП обкомунун секретары эш Тона пленумга олуршкан болган бо айтырык талазы-биле бодунуң саналын берген.

Пленум чугаалашкан айтырылгар дугайында толаргай шилтирлерин хүлөп алган.

Иштинин малын өстүрөп дээш

Чаа-Хөл районунун Ак-Туурда Ленин аттыг улуттар катышкан көдө ажалды артелинин малынын эш Шадып ол хүлөзөгөндө ам 3 чыл ажал үгөдө өки ажалдан келген. Ош калдында 98 арт, серге болган 49 анык инектер бар. Малдын чайгы семиртөлгөн, кышкы оларын чөп хандырганга ош малы мөнөй болган хүр чыл ажал турар.

Колхозтун чылгычы эш Чаабаа база-ла ак-сеткилдир болуп, ол ажалдынга элөөн каш чымдарда улуттүр мактаатырып, иштинин малын өстүрөнгө кымыл илеретип келген. Ош калдында ам 131 баш чылгы барык-дә күсүк хөвөр семис. Ош болза эш Чаабааның мергежилик ажаалда хайгааралынын өккөзн көргүзүп турар.

Партиянын XIX съездинин директив-ларынга улам күш-ажылыч сорук кирген колхозчу малчынарда эштер Шадып, Чаабаа ишкан кижилер дымка хөй. Кол-хозтун малы шуну чераарде хүр чыл ажал турар.

М. ӨЛЧЕЙ-ООЛ,
К. ДОРЖУ.

Садыг ажалдакчыларынын хуралы

Чоюкта чаа областың садыг ажалдакчы-ларынын хуралы болган. Анза райондарынын садыг кидистеринин өрөгөкчөлдө, ош ажалдакчылары болган облпотреб-союзтун ажалдакчылары олуршкан.

Хуралдын киржикчилери областың са-дыг организацияларынын 1952 чылда ажалдын түнөлчө болган 1953 чылда сорулгаар дугайында айтырып чугаала-шкан.

Областың садыг организацияларынын ажалында 1952 чылда турган болган ам-дә үргүчүлөп турар улуг четпестерин хуралды киржикчилери илереткен бол-ган садыг ажалды өккөждөгө узган толаргай кемчелерин айткан деле-гентей шилтирерин хурал хүлөп алган.

Эки ажалдыг үндүрүг агентизи

Барыш-Хемчик районунуң саң киди-янык Кызыл-Мажалы сурда үндүртүг аген-тизи эш Сүүр-оол өки ажалдан турар. Чон-дан кырып алар хөрөңгилерин чымдала-зын ол чогуру өйүгө чорудуп турар.

Эш Сүүр-оол бистин күргөңин үндүртүг политиктиг, бистин чүртүвүста чорудуп турар күрчөк чөшкөннөринин улус ажал-дыбынга узур-дууразын дугайын чоңга үргүчү тайлыбырпап чорутур.

Ош ийнмг бодунуң политиктиг бидин белдеринде ол улуг кичээптейн салып, амгы үгөдө Совет Эмгекчилер Коммунисттик партиясынын XIX съездинин материалдары өөрөңир турар. Эш Сүүр-оол бодунуң ажалдын талазы-биле районда үндүртүг агентизи керин мурнакчы деп чөптү-биле саналдып турар.

А. ОЧУР.

Хуучулар хуралы

Чоюкта чаа Барыш-Хемчик районунуң «Тилгелге» колхозта хуучуларын хуралы болган. Анза Барыш-Хемчик райооунуң баштаар черин болган ол колхозта май-дын өрөгөкчөңинин 1952 чылда ажалды дугайында өтөгөттөрүн чугаалашкан.

Бараан саарылганын нияти планын күөсөдир талазы-биле райпо болган май-дын өрөгөкчөн өртөл үгөдө биче чөдөш-кичирелер болган болза-дә, чоңуну үргү-чү өзү турар материалды негедөргөңин четпес хандыгар талазы-биле садыг органи-зацияларынын багай ажалын хуучулар чиди-биле шүгүчүлөп турганнар.

С. СЮРНОВ.

Колхоз бугүдүргөлдө мурнакчылары

Ст-Хөл районунуң «Сталинчы өрк» кол-хозта коммунистер колхоз бугүдүргөлдөгө мурнакчы кырып турарлар.

Колхозта 39 коммунистер бар. Оларнын иштинде өңөк чыдаганын болганнарда ажалды эрткен чымын күш-хүнүнү ми-нимуна күөсөтөшөр чок. Иланггыя эштер Контар 499, Уртун-Насын 488, Чангы 430, Калдаа 433, Дандар 411 күш-хүнөрин ажалдашкан. Кырган назымды коммуни-стер Көкүе, Союн-оол олар база-дә колхоз бугүдүргөлдөгө шымачылары болуп турарлар.

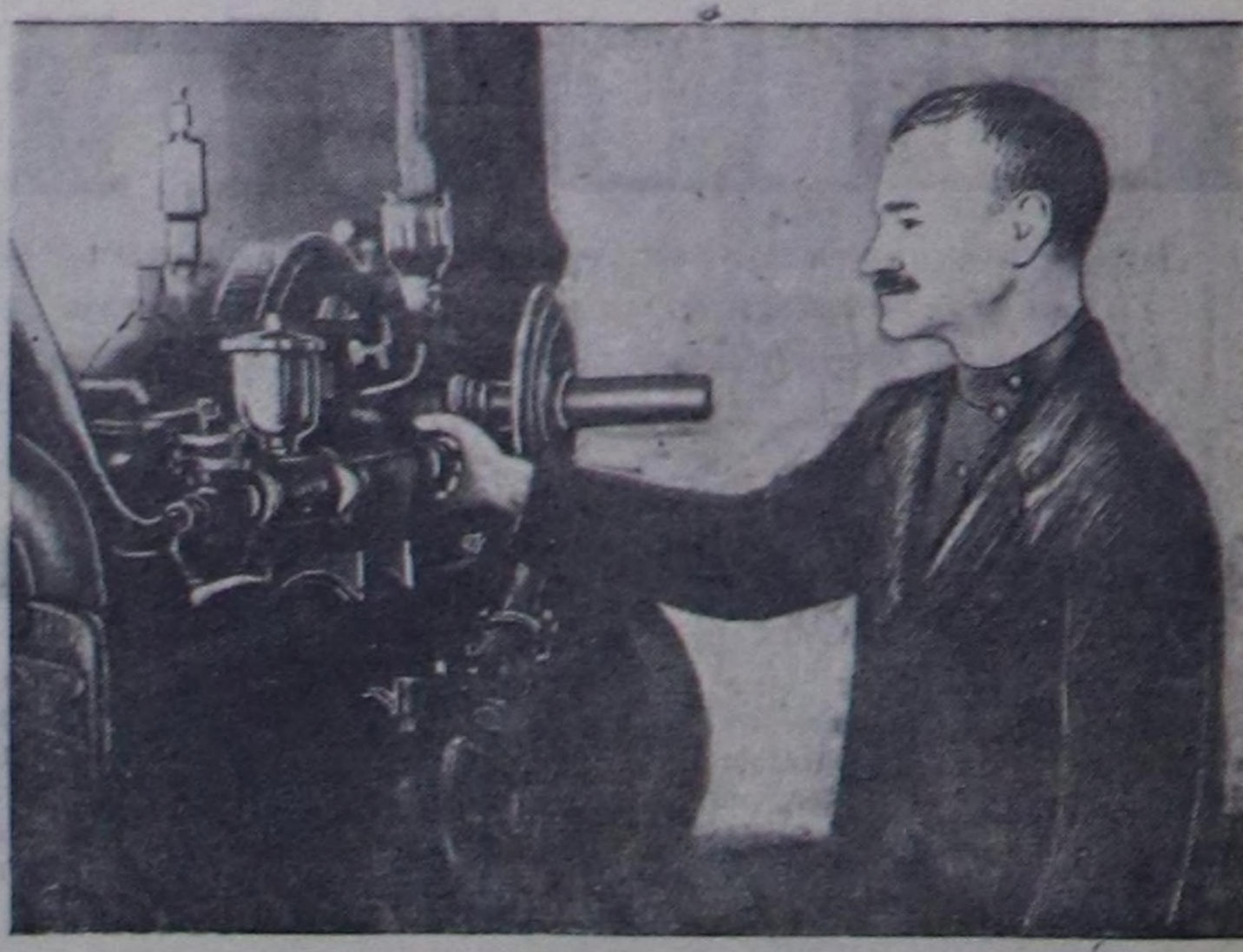
С. САНДАН.

Эрес аңчы

Улут-Хем районунуң Эйлэг-Хемде Сталин аттыг колхозтун аңчысы Кыргыс Сендажым чыл бурга хөй өдүктү үлп, бодунуң кол-хозуна-дә, дүргүгө-дә олча-ажыкты кырып турар.

Эш Сендажым бо анычар сезонунда рай-оонун өзөгөткөсүр чери-биле чарган кер-өөндө көрдүгөн өлүктөн ийн катап хөй өдүктү күргүгө дужаган.

Т. ДАДАР-ООЛ.

Бистин областың райпромокомбинаттары сөөгү үгөң чаа техникалары, дерялгелери-биле хандырып турар.

Сарыг-Сеп райпромокомбинаттын докөмбили ийн дилер черин, дөрбөнн ажалдагып, чырыкты берип, доктаамал ажалдан турар.

Чурупта: Сарыг-Сеп райпромокомбинаттын механигин Н. С. Балдовичиниң докө-мобили чамында турары. Эш Балдовичиниң бугүдүргө стажы 27 чыл чедип ту-руп болган ол бодунуң ажалында улуг мергежилдиг.

Чуруу. Фотистовтуну.

УЛАМ БЕДИК КӨРГҮЗҮГЛЕРЛИГ БОЛУРУНГА

Танды районда Ленин аттыг көдө ажалды артели өрткөн чылдын 480 га тарыл-ганын 25 ажал хүнүндө дооскан, а бо чыл-дын 645 га планын 9 ажал хүнүндө өки шынарды доозарын хүлөптин турар. Ош ишкан өрткөн чымын колхозчуларын күш-хүн бургузунга 4 килограмм тараа онаашып, гадан 14 центнер ортумак дүгүт ал турганын бо чымын 20 цент-нерден күдү әвөсти алырын колхозчу тараащылар бо чылдын февраль 18-тө болган нияти хурамына чугаалашкан.

Төрөөн чүртүнуң, Коммунисттик партия-зынк мурнуга алган хүлөзөгөлдө шө-верин боттандырып дөш колхозчу ишчи-лерин күш-ажылы калбарып турар. Элекбизиндиг дүгүт өстүрүп алырынга өки шынарды үрөшин кол айтырымын бир-ээ. Колхоз үрөшин план баугаар үрүп бе-

леткөөн болган арыгларын март 15-тө бү-түн дооскан. Кымылдың 120 тонна, су-ланың 130 тонна, чингетарааның 60 цент-нер үрөшиниң ам чакып тарырынга бе-шен.

Көдө ажалдыгы машина чөсөстөрүн өки шынарга сөлтөн кылырын даргачыр Селен-оол болган Желтышев олар ак-сеткилдиг хандырганнар. Колхоз 25 өр-төктөрүн чакып хову ажалында бир ұгда кырып болуп бүрүн дериг-херекселдерин.

Ош бүгү бөлөттө ажалдарын кымыл бугүдөрү колхозтун амгы күнүгө бо-ларда биче эвек сорулга турган. Ча-гытө өш-сеткилдиг күш-ажылы 2—3 да-кыр бөдөлдүп турган, чакып хову ажалын 9 ажал хүнүндө өки шынарды доозары хандырып шыдаарында чылгын турбөс.

К. КАНЧЫР-ООЛ.

Часкы хову ажалынга белеткелди экижидер

Улут-Хем районда Ленин аттыг көдө ажалды артели (дарты эш Очур-оол) бо чылдын чакып тарылганына багай белеткелди турар. Үрөшин кол айтыры-нын бирээш турбужа, колхоз 135,5 тонна үрөшин хөргөлөр планынга ам-дә 42,3 тоннаны чедир урбан. Ош иштинде кы-зылдат үрөшин 15 тонна, сууда—21,6 тонна урдумаан.

Колхоз чүгө сарааттан каан таразын бастырып кемчел албайн турар эвек, ош-биле кадды белеткел зурп алган-дә үрөшиниң амга чедир арыгаан өгөлө-вөн.

Моон-биле кадды техниктиг культура-ларга хөргөлөр 2 центнер гречиха, 150 центнер картофель үрөшинери база чок хөвөр. Үрөшинге белеткел 15 тонна кар-тофель ажаалданың харымсалга чогуңдан үгөлдөг.

Көдө ажалдыгы машина чөсөстөрү-ниң септелгөң өгөлөң-дә болза, темниш оожум, кылдыган ажалдык шынар куду. Септегинге 4 андынар, 22

илирлер багай кылдынтган. Ош ишкан дер-иг-херекселдеринин четпөсөшкөңинин дугайында чугаа бесин колхоз оштар-чөндө тургустунын турар.

Улус ажалдыгында чугула кампания болуп чакып хову ажалында белеткелди ишчаар чик көрүп болбас. Тарылганың өгөлөңгө каш докук арыган, а кылдыган чүгү барлык чок. Моон кол чыдаганын узуртулганын кошканада.

Септелгөңнүн өгөлөңгө, доостурган, өшү кымнар харымчаларын айткан кан-дык-дә план чок. Тарт

Клемент Готвальдыны орнукшутканы

ПРАГА. Чехословак улус Комунистик партиянын даргазы болгаш республика-нын президентиза Клемент Готвальдыны март 19-та сөөлүз орнукчу. Башкычы болгаш баштыкчынын эрчим арныча сөөлүз кепти алдыр даш ажычтынар, тараачынар, албан хаакчытар, студенттер, улуг биче па-зылы база яны-бүрү профессионалдык кижилер Праганын Градынын Ислам залына чокуп турганнар. 10 шаа чокушуп-лап орган. Залче кирерини сөөлүз миңу-талары. Хундугу танымыга Клемент Готвальдынын соратниктери—Антонин Запотоцый, Вилем Широкий, Яромир До-ланский, Алексей Чепичка, Карел Бац-леа, Вацлав Копецкий, Антонин Новотный олар тургудан алганнар.

13 шаа чокушуплап орган. Чазактың кижигинери премьер-министр Антонин Запотоцкий баштадыр, Чехословакияның Комунистик партияныкы ТБ-зынык секретарлары, даштыкыдан Чехословакияга республиканык президентиза Клемент Готвальдынын орнукшудуулаганын белгелер чазак төлөөлери болгаш комунистик база ажыкчы партиялардын төлөөлери Ислам залга кирип келгенер. Национал хуралдың депутаттары, найсамадың ажыкчы чондарынын төлөөлери, республиканык президентизанын орнукшудуулаганы боттарынын чазактарын тускай төлөөлөр турар капиталистик чурттарнын дипломаттык төлөө черлериниң төлөөлери залга турганнар.

Залга мөчөз кижиниң төрөлдери болгаш чоок кижилери база турганнар. Хааржактын чанында хундугу таңныкы үш минута санында-ла содочу тур-ла.

13 шаа. 5 минута дургунда бүтү шим-чезиниң доктап, Чехословакияга ажыл соксай берген. Заводтарынк, фабрикаларынк, паровозтарынк мөдөзери чаңгыла-нын турган.

Ислам залга Клемент Готвальдынын

хааржаанын мурунга премьер-министр-нин орадакчызы Вилем Широкий Чехосла-вакиянын Комунистик партияныкы ТБ-зынык болгаш чазактың мурунчаң кажымдалдыг чугааны кылган.

13 шаа 25 минута. Клемент Готвальды-нын соратниктери—Антонин Запотоцкий, Вилем Широкий, Яромир Доланский, Алекс-сей Чепичка, Карел Бацлеа, Вацлав Ко-пецкий, Антонин Новотный болгаш даштык чазак төлөөлериң кижигинери: СССР-ниң Министрлер Чөвүделениң Дарга-зынын бир дугаар орадакчызы маршал Н. А. Булганин, Кыдат Улус Республика-нык Чөвүделениң даргазы Волесяла Берут болгаш Молд Арат Республиканык премьер-министр Селемба олар хаар-жакты канымы-биле көдүргеш, Ислам зал-дан үндүр бергенер. Клемент Готвальды-нын мага-боду-биле хааржакты артиллерия терезиниң кырынга салган, кажымдалдыг чорудула Летнев шөдүчү куумчулар-дык шимчеп чорунан. Чехословак чеп-секиги куштериниң дөди ко маомдыла-чымы, республиканык президентиза Кле-мент Готвальдыга сөөлүз хундуселериң бәри-биле Летнев шөдүчү шериг кекте-ри болгаш улустуң миллионынык кек-те-ри чысаалыкан турганар. Президенти-нин мага-боду-биле хааржакты илдир-кырынга салган, илдириниң чамы-биле шери-гтер эрттип турганнар.

Оң соонда кажымдалдыг чорудула Вацлав шөдүчү чорупкан. Боттарынык мынак баштыкчы-биле чарлар даш кел-ген кижилер куумчуларга чүс-чүс мүнү-биле турганар.

Вацлав куумчугу. Кажымдалдыг чору-дула национал музейге барган. Анда Кле-мент Готвальдынын мага-боду-биле хаар-жакты тергенде алгаш, болдотма кырынга салып кая.

Премьер-министр орадакчызы Анто-нин Новотный кажымдалдыг митингини

ажыткан.

Премьер-министр Антонин Запотоцый кажымдалдыг чугааны кылган, ол болза, Клемент Готвальдынын чаңгыларыга че-хословак улустуң шимчезиниң таңгыраа-к болган.

Совет чазак төлөөлериң баштыны, СССР-ниң Министрлер Чөвүделениң Дарга-зынын бир дугаар орадакчызы маршал Н. А. Булганин база чүе чугаалаан.

Артиллерия салудуңуң дашташкыны-варты чаңгылаңы үгөн. Кажымдалдыг митинг дооуланган. Хааржакты чамы-биле машиналарым шериглер туктарым мөгей-тикел алган эрттип, боттарынык дөди ко маомдылачымы, республиканык президентииза Клемент Готвальдыныкы сөөлүз хундуселериң бәри-биле хааржакты база катп артиллерия терези-ниң кырынга салган, кажымдалдыг чору-дула Витков даанык кырында Национал хосталышкынының турсакала-музейинче шимчеп чорунан, анда мөзөлөйгө Клемент Готвальдынын мага бодун ажааган тускай хааржакты салыр.

19 шаа 20 минута. Шериг кезезиниң генералдары Клемент Готвальдынын мага-боду-биле хааржакты артиллерия терези-ниң кырында алган, чазак кижигинери-ниң болгаш даштыкы чазак төлөөлериң үдөгө-биле оңу Национал хосталышкы-нының турсакала музейинге өкөлгөнер.

19 шаа 38 минута. Клемент Готвальды-нын мага-боду-биле хааржакты мөзөлөйгө салган. «Интернационал» чаңгылаңы, артиллерия салудуңуң дашташкыны-варты диниреп турган.

Чехословак улус эгитимес чидириниң дугайында ханымы-биле кажымдан турар, бодунуң алдарык оглу болгаш Чехослова-киянык баштыкчымы Клемент Готвальды-нын адын чехословак улус каян-даа улгас, Клемент Готвальдынык бект тулуп чорган тутун долгандыр сирми катышп турар.

Запотоцкий, оң орадакчылары Вилем Широкий, Яромир Доланский, премьер-министр орадакчызы болгаш национал айымы чок чоруктуң министр армия генералы Карел Бацлеа, премьер-министр-нин орадакчызы болгаш национал камта-ладык министры армия генералы Алексей Чепичка, премьер-министр орадакчы-лары Вацлав Копецкий болгаш Антонин Новотный олар хулөп алганнар.

Чехословак улус эгитимес чидириниң дугайында ханымы-биле кажымдан турар, бодунуң алдарык оглу болгаш Чехослова-киянык баштыкчымы Клемент Готвальды-нын адын чехословак улус каян-даа улгас, Клемент Готвальдынык бект тулуп чорган тутун долгандыр сирми катышп турар.

Армян улустуң улуг шүлүкчүзү

(Ованес Туманяның өлгөн хунүндөн бээр 30 чыл болганын)

Улуг армия чотаалчы Ованес Туманян болза, чотаалчы ажылыга чоңуң амдыралынын тыныжын, кижиниң ияң чүрөңиң согушкунун чуруп көргүскөн уран кижилериниң санында киржип турар. Чотаалчы ажылы национал көзөңөктөн дашкар үнгөш, бүтү дөшпегилеги кижиги төрөлгөтенниң чедимини апарган ша-кындыг чотаалчыларын болгаш бола-чыларын бирөөн Туманян болуп чоран.

Ованес Туманян салгаачыларыга ли-тературалыг байлакты артырып каан. Армян улустуң мынак чотаалчымы Тума-нин Закавказьеңиң бүтү аки-дума улус-тарынын иштинге дыка билдингир чо-раан. Туманян Совет Эвилениңиң улус-тарынык төрөз шүлүкчүзү апарган. Тума-ниниң эң дээр чотаалчы орус, украин, грузин, азербайджан дылдарга болгаш өскө-даа дылдарга оңчулдугунан. Армян литературада эпос-эпикалык шүлүкчүлө-дүң үндөмөкчизи Туманян болган. Тума-нин болза, кайгамчыктың новеллалары-нын, уран чотаалчы болгаш тоолары-нын автору болуп, улуг критик-публицист чоран.

XIX вектең төңчүзүндө болгаш XX век-тин эгезинде армян улустуң амдыралы Туманянын долу тайлгырлаалдыг хөй ийи болгаш байлак чотаалчы ажыл-дан көрүнүктөлдөр көргүстүгөн.

Ованес Туманян 1869 чылда төртүң-гөн. Шүлүкчүлө чаш чоран уел Арме-ниянык эң-не каас чараш райондарынын бирөөн болуп Лориде эртен. Аныаң на-зымың эгезинде-ле Туманянык бой-дуса мынактын, улустуң дылынан, улустуң уран-чотаалчымы мынакты те-ритүүгөн. Оң соонда Туманян бодунуң чотаалчылары Лоридиң каас-чараш бой-дусу хөй удаа бижип чоран:

Чидис-биле кетинипкен
Ширин чалым оваадыңын
Азгымыстың хошаптары
Аян кирип каастап туру.
Бодангың арны ышкаш
Боомуч каасла шириниң туру.
Чүңу бодан алган дээрин
Чүгө туман билер-дү боор...

Аныаң Туманян улуг назымы болгаш бодунуң уези кижилериниң дыңааны улус-тун тоолдарынын, чечен чугааларынын, легендаларынын чечен үдөгери-биле бо-дунуң чотаалдык билишкенини улам байлаанын турган. Ол кижилерин Тума-нин бодунуң «Ил биле моортай», «Ас-екейе чок садыгмылар», «Каргыштыг келин», «Эйр биле дүб», «Пюгос-Петрое» болгаш өскө-даа кайгамчык чотаалдары-га материалдарын чып алган. Туманян чоңуң тоолчулары тургалу улуг со-уруга-биле магадан чоран. «Тоолчу бу-рүзү болза, легендаларың, салган дам-чаан чугааларың, өрте буруңу тоолдары-ны, улустуң сүзүлгелериниң эртинеи, музейи болуп турар. Ол болза, армян литератураның үнө дөү ол, армян шүлүкчү, армян романист, армян чотаал-чы бодунуң өзүндө оң-биле хандырар жуурагу»—деп Туманян бижээн.

Долгандыр турар бойду, улустуң төүтү ырлары болгаш тоол чугаалары шү-лүкчүниң боданы өөрүшкү-биле долду-руп турган, долгандыр турар амды-рал, социалдык дөң энес чорук, тараачы-ларны кады-дошкунуң биле дараар чор-дук Туманянык бүтү чотаалчы ажы-лыга ханы ишти артырмышан, төрөзү улустуң назымы дөш сагыш човазакы-ны төртүүгөн. Качыгда болза, шүлү-кчүң бодунуң чугаалааны-биле алырга, оң чаш чоран уезиниң «эң улуг азы-рагчы» апарган.

Россияга болгаш Закавказьеге улуг саң-хөө капитал хөгжүп турар уеде, капитализмниң кысыкына көдөңнөп түрү-жү дүргөн-биле уезип турган уеде, тараачыларнык хооурумы болгаш дара-рашканы кагчалыг улуг кемчөлөгө че-лип турган уеде Ованес Туманян ли-тература таламы-биле ажылы эгезен. Ол үдөгү бодунуң чотаалдарына шүлүкчү Армяннык күш-ажыкчы тараачы чо-нуңуң аар-берге байланын пычын уран чотаалчы улуг күжү-биле көртүп турган.

Армян литературада шүлүкчүлөк ре-ализмниң улуг төдөлөгчизи болуп Тума-нян «Анун», «Мор», «Саво Лоридский» болгаш өскө-даа эпос-эпикалык шүлүк-чүлериниң эрги көдөңни хаалгач иеза-зымың тумазалык ап октап, бүүдү-лүк болгаш караңгы чоруктун, чүдүл-гө болгаш сүзүлгөлдү чоруктун кы-зыныкында туруп турар тараачыла-рын амдыралынын салгынынаң чур-мактын көргүскөн. «Тарыхчынык ырым», «Эрте буруңуңуң йөрөгчизи», «Аар чыл», «Степаниа», «Демир орук» деп чо-таалдарына шүлүкчү болза, дараакы араатанарнык—карык-чинде салгы-жы-журунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа аймак болгаш өскө-даа чүдүл-дериның магыниеринде чок. А херек кырында бо бүтү чүдүлдериниң ча-гымы райо баш бурунгаар килрбейн ту-урунда ол чаз бажынармын иштин културалуу-биле дерири чугуза болуп турар. Анда эргежок чугуза херектиг чүдүлөр: демир оруннар, сонга кара-тырынга азар яны-бүрү пестер, каякка, аяк-саа айма

Улус демократиясының чурттарында

Биче националдар дугайында Кыдаттың улустун чазаанын сагыш салышыкыны

ПЕКИН. Биче националдар чурттагычыл райондарда илерини болгаш биче чурттарынын кадык камгалаанын дугайында Кыдаттың улус эрге-чачыргам улус сагыш салып турар.

«Женминьжибао» солунун медепел турары эзугаар алдыга, биче националдарыг ээзон каш ырак районнары хос-тааныны сондо шун чылды дугузунда дыка хей божуур черлерни ажиткан бол-гаш азда ажилдаар дыка хей акусерка-ларны белеткен үйдүргөн. Чыжаэ, Сыкан мочунуц Тибет автономгун районунга биче националдарын иштинден чус ажыг акусеркарары белеткэн. Биче национал-

дарыг Юннань мочунуц районнарына 440 ажыг божуур черлер ажыгынган. Ол ышкан биче националдар чурттагычыл-гым Гужжоу болгаш еске-даа мочулар-ның районнарында хей божуур бакынар ажитынган.

Биче националдарыг районнарга те-реэженнериң болгаш бичи урууларныг кадык камгалаанын дугайында улустун чазаанын улус сагыш салышыкынын ачылында херэженнериң аарыг чоруу болгаш чаа төртүнген бичи урууларныг өдүр чоруу дыка кызырлыг деп «Жен-миньжибао» солун бижин турар.

Кыдатта чаксыр хову ажилдарына белеткел

ПЕКИН. Кыдаттың тараачыныры чак-сы тарагыга илепкейли белеткенин тур-рар деп «Женминьжибао» солун дыңда-нып турар.

Бо чылын байлак дүжү өстүрүп азыры-биле чурттуң бүгү районнарынын тара-ачыныры добрениселер белеткээриниң, эр-ги болгаш чаа сугтарылга каналдарын аш-таар, белдик шынардыг үренинин шилеп белеткээр ажилдарга илепкейли-биле киргискенер.

Чыжаэ, Сычань мочунуц районнары-ның хей-нургуунун тараачынырыг добр-ени белеткенин дооскан.

Юннань мочунуц дыка хей районнары-ның тараачыныры шөдөрдө көдө ажил-

агыг хоралакчыларын аштап эрылгап ту-рар. Ам олар эртен чылдан үш катап хей добренини белеткен алганнар.

Тараачынырыг белдик дүжү өстүрүп азырыга дузалажыры-биле чурттуң азы-бүрү районнарынын хандырылга коопе-ративтери тараачыныры хей санын добр-енине-биле, көдө ажил-агышын чепсек-херекселдери-биле хандырып турар, а улустуң банкылары тараачынырыг суг-тарылга туугуларын септээрине, добр-енине, көдө ажил-агышын чепсек-хе-рекселдери болгаш ажилчын маддар са-мын азырыга ашка чезилин берип эте-лээн.

Венгр тараачынырыг чаа амдыралы

БУДАПЕШТ. Венгриянын телеграф агентелининиң дамчыны турары болза: Чуртту хостаанынын сондо венгр та-раачынырыг амдыралы дыка есерилген. Чыжаэ, Сегед райнда 13 чаа суур-ларын туткан. Бот-боттарынын арамы ырак чурттакчылыг черлерин чаа ору-тар-биле дугузтурган. Кызыг тар ка-нааларынын орунда чырык, чаагай болгаш дөгем улус бакынар туттунган. Бо чаа бакынарда 400 ажыг өг-бүлелер чурттап турар. Районуң 12 суурлары-да электралдыгына чоруткан. Кудугура-чырымдыкынын 18 албан черлерин

тургускан. Беш суурларда кино театрлар ажитынган.

Чуртту хостаанынын сондо Мезек-венд районуң бүгү суурларыга элект-рификацияны чоруткан. Чаа-чаа автобус шугумнары болгаш оруктары кылган. Дыка хей суурларда эмгекче черлерин туткан. Район бүртүтүң төвүндө божуу бакындар бар. Мезеквендте суг эмгек-тезини туудун этелээн. Ийн машина-трактор станциялары ол районуң чер ажилдыг бүдүргө кооперативтерин хандырып турар. (СЭТА).

КНО-нун Кол Ассамблеясының VII сессиясы

Кол Ассамблеяның март 17-де пленарлыг хуралы

НЬЮ-ЙОРК. Март 17-де КНО-нун Кол Ассамблеянын пленарлыг хуралы бол-ган. Политиктиг комитетке хүлээн алдын-га грек комунал дугайында айттыг талаш-биле резолюция төвөлгенин Ассамблеяның хей кезин чугалаажып көрүшүгү чока хүлээн алган. Ол резолю-ция болза, дедир чанарын күзеп турар грек шериг албаныгыларын тудуп турар кура-ведерияныг чактары-биле чугалаажы-шыкынар кылырын Кол Ассамблеяның дарагына санадап турар.

лажын көрүп турган дөргөн ук комитет-тин Ассамблеяның бо сессиясыга чуга-лаажып көрдүнгөн ийги илеткени белет-кэн. Коллективтиг хемчеглериниң талаш-биле болуңуң хүлээлгелерин кү-сөдирине Аймык чок чоруктуң Чөвүле-иниң чепсө чок болуп турар деп чылдас-тар-биле Катмышкан Штаттарың, Англи-яның, Францияның болгаш еске-даа чур-тарның төвэлчекчилери коллективтиг хемчеглериниң комитетиниң Уставга чөүшкөк ажим-чорудулгазын агарып турганнар. Кол Ассамблеяга, база ол ышкан Аймык чок чоруктуң Чөвүле-иниң табынын болгаш аймык чок чорукту дел-клирин КНО-нун Уставын эзугаар даан-дыр турар, оң-биле калы бир эвес Аймык чок чоруктуң Чөвүлеини кандин-бир чылдагаанардан болуңуң дорт ажимын күсөдип шыдааын баар болза, ол хемчеглери боттандырып чоруур органдарын Кол Ассамблея тургузуп болуу-дур алынып кылдыр айттып тургу-лааннар. Аймык чок чоруктуң Чөвүлеинде күштүг болуп турар чачгыс-лай санадыг болуу чоруктуң дүрүмү ол органның чо-гууу өй-череги-биле ажилдарыга шай-тык болуу турган деп коллективтиг хем-чеглериниң комитетиниң киржикчилери чылдык халп турганнар. Совет төвэлче-риниң болгаш турары-биле алырга, бо бүтү чугаалаар мырзаң үндөин чок чүтүлдүр болуу. Аймык чок чоруктуң Чөвүлеиниң өй-черегин ажилдарыга чачгыс-ай са-надыг болуу чоруктуң дүрүмү шайтык-тай турар эвес, харын Аймык чок чо-руктуң Чөвүлеини өви каалып, КНО-нун туугунун азда-биле боттарынын шериг планнарын чорудар болгаш Аймык чок чо-руктуң Чөвүлеини херек кырында солук болуу ашпаратты тургузар деп Катмышкан Штаттарың, база ону деткип турар чур-тарныг долтамаал орадалышыкынар азда шайтыктан турар деп СССР-ниң тө-вэлчекчи медеглээн.

Совет Эвелединия, Польшаның, УССР-ниң, Чехословакияның, БССР-ниң төвэлче-рин ол резолюция төвөлгенин удуу бады-лааннар, чүте дөргө грек комуналы Кол Ассамблеяга чугалаажып көөрү-биле кирериниң кандин-даа үндөин чок болуп турар. Индияны төвэлчери бады-лаашкын үезинде дадалап кааннар.

Оң сондо коллективтиг хемчеглериң комитетиниң илеткенин эзугаар Политик-тиг комитетке хүлээн алдынган резолюция төвөлгенин Кол Ассамблеяның хей кезин база-ла чугалаажып көрүшүгү чока хүлээн алган. СССР-ниң, УССР-ниң, БССР-ниң, Польшаның болгаш Чехослова-кияның төвэлчекчилери резолюцияны ол төвөлгенин удуу бадылааннар. Индия-ның болгаш Индонезияның төвэлчекчилери бадылаашкын үезинде дадалап кааннар.

Совет төвэлчериң саналы-биле алырга, коллективтиг аймык чок чорукту күштөлдүрери болза, ажилдарың чачгыс-лай болуу чоруну Аймык чок чоруктуң Чөвү-леиниң иштинге, оң даштынга эвес, КНО-нун Уставынын иштинге, ону үре-вейн быжыгларынын дузасы-биле болду-нуп болуу деп Зорин медеглээн.

Коллективтиг хемчеглериниң комитет-иниң киржикчилери—11 күүрүлелериниң кирген резолюциямы үстүндө негедеге дүүшнөс болган журунда совет төвэлчери ол резолюция-биле чөпсөзөжи шыдавас болган, ыччангаш азда удуу бадылаан деп Зорин түңдөинде айткан.

Кол Ассамблеяның пленарлыг хуралы оң-биле дооузуган. (СЭТА).

БОНН КЕРЭЭЛЕРИ БИ БАДЫЛААРЫНГА УДУР!

Германияны ремилитаризастаарынга удуу ажилчынырың Европа комитетиниң кыйгырыы

БЕРЛИН. «Фейс Дейтланд» солунуң дыңдадып турары-биле алырга бонн болгаш париж шериг керээлериң бадылаар дугайында айттыгын бундестагга чугалаажып көөр деп турары-биле холбаш-тыр Германияны ремилитаризастаарынга удуу ажилчынырың европа комитети немец улуска кыйгырыг үндүргөн. Ол кый-гырыгга комитет шериг керээлериң бонн

бундестагы күштүг болдуруп бадылаар болза, тайбынга ынак улустарга аймык таваржып болурун айтып турар. Чачгыс антиг болгаш шийтириг хөдөлмөшкыни-биле бундестагыг керээлериң бадылаарың болдурамынче немец улусту комитет кый-гырын турар. (СЭТА).

Өлүрүкчү болгаш кылыктаныкчы байдалында

Чаңгыс талалыг шериг керээлери Бундестагга чугалаажып өгөлээн

БЕРЛИН. Бундестаг (барын-герман парламент) бонн болгаш париж шериг керээлериңиң «үшкү номчулганыч» кир-ген. Бундестагтын иштинде болгаш оң даштынга байдалар болза, бо үптөкчи керээлери бүгү-ле аргалар-биле күштүг болдуруп бадылаарын Аденауэр шийтир-лел алганын херетип турар. Бонн эрге-чачыргаларын өдүрүкчү үлүгдөдгелериниң кемчээл Аденауэриниң дээрбечи болуу кандыг кылыктаныкчы байдалыг болуу турарын көрүтүп турар.

Хостуг демократтыг партияныг болгаш немец партияныг фракцияларыныг депу-таттары бонн болгаш париж керээлериңиң үшкү номчулганын сонгаргаалар дугайы-ныг саналды хүлээп албас деп санал-дааннар.

Хуралга оң сөздүгө компартияның фракцияныг жижигтүү депутат Фриц Рише чүве чугалаан. Шериг керээлери күштүг болдуруп бадылаарын дугайы-нда айттыгын бундестагтын хүн чу-румудан дүжүренин немец улустуң мурун-дан ол этгээн. Компартияныг фрак-циямы социал-демократтыг фракцияны саналы дегип турар-даа болза, социал-демократтыг фракцияны санал-берикчи-линиң болуңу оомаалыга үндөин бо-дугуан чүдүгө катышып, чүге дөргө социал-демократтыг франция болуңуң ол үндөили-биле герман империализмиң сонугааларын камгалап турар-дыр деп Фриц Рише чугалаан.

Чүгө бонн эвес, харын оң кожзамы хоорайлар шүптү херек кырында шериг байдалында туруп турар. Полицияны болгаш чакырттыг шериг организация-ларыны бүгү хевирлери дайынчы белет-кечте киритинген. Рейтер агентелининиң болгаш барын-герман ДПА агентелининиң дамчыды турарын эзугаар алырга, Бон-не Кельдин болгаш Сонгу Рейн-Вестфа-лияныг девискерияны еске-даа хоорай-лардан полицейи шериг кезектери хавыртынган. Бундестагтын бакыны по-лицияны бажык камгаламы-биле хүрө-лөткөн, бажының кырында безин радио дамчыдыкчылыг херекселди күштүг по-лицейи камгалап турар. Бундестагче кирер бүгү черлер дөмр, тен каазаар-биле мөөндөктөнгөн болгаш полицияны улам күш кирген камгаламында туруп турар. Бонне еске черлерден келген шүп-тү орутарга база-ла полиция бөдүктери турупкан, Бонне эртин, улустарга удуу бонн сүчээзиниң ажилдыг кылдып турар керээлине удуулан турарың илеридир дөон чада-даа, автобуста олуруп алган-даа кижилерин черле эртерип болбас деп айттыкынын озага берген.

Фриц Ришеңиң чугаазы бонн чааз партияларыныг депутаттарыныг чачгыс үн-биле картанышыкыныга таварышкан, азда социал-демократтыг партияныг депу-таттары катышкан болгаш оң-биле боттарынын ийи арнынгы чайгычак чоруу көрүскенер.

Фриц Ришеңиң чугаазының сөздүгө кылган бадылаашкынын түңдөинде, пазак фракцияларыныг депутаттары бонн болгаш париж шериг керээлериңи үшкү номчулганы сонгаргаалар дугайында социал-демократтыг фракцияны сана-лың күш чок болдурааннар. СДП-ниң саналы дөон социал-демократтыг фрак-цияны кежигүнеринде алдыга КНП-ниң фракцияныг депутаттары болгаш феде-ральныг эвиледини фракцияның кежи-гүнериниң хей кезин база бадылааннар.

Бундестагга маргылаалар бонн капл-дур Аденауэрни депутаттары удуу-лаанымшыкыныг болгаш шимээрдедери-нин хей санын кышыкылары-биле үе кирдиртип турган чааз медеглөнгөн этгээн.

Аденауэриниң чугаазы СССР-ге болгаш улус-демократтыг чурттарга хамзаарыштыр хол-мөгелер, кыжынылар-биле долдунган болган. Барын Германны агрессия Сонгу-Атлантика эвилелиниң системасы-га кирери болгаш барын-герман армия-ны тургузары АКШ-тын дорт иердези-биле болуп турар дөргөн ол чажыраан болгаш «европаның камгалап илеткел-жилегези» тургузары Англияның чааза чүдүдүгүнү болгаш деткип турар деп чугалаан.

Аденауэр барын бачык күштүг империализмге күрчелериниң сонугаа-лары чугалаашкан, даштык болгаш барын-герман империализмге планна-ры күсөдип тура бонн чаза Германия-ның болгаш герман улустуң үндөин со-нуугааларын чорутуу турарынын бар-ла шаа-биле чажырып турган. Чааз команияның партияла-рыны мурунунан фон Брентло болгаш социал-демократтыг «опозиция» Ола-ленхтэр олар база чүве чугалааннар.

БЕРЛИН. Гамбург радиоуңуң дамчы-ды турары болза, бонн бундестаг үшкү номчулга кылган сөздүгө бонн шериг керээни хүлээн алган. Ол керээ дөон ча-зак партияларында болгаш бавар пар-тиянында 226 депутаттар бадылааннар. Ол керээге удуу социал-демократтыг пар-тияны, коммунисттиг партиядан 164 де-путаттар, төлтүң партияның депутат-тары болгаш канын-да фракцияга кир-бей турар ээзон каш депутаттар бады-лааннар. Ийн депутаттар бадылаатын өр-түп кааланнар. Керээге социал-демо-краттыг партияны кирген чаагалары хүлээп алдыналар.

Бундестагга «үшкү номчулга» Аденауэр-ге чедилишкыни болуу таварыга тавары-шыс-даа, ол болуңуң сорулгазын ыракта чедип ап шыдавас: палата-бундестагтын база ол ышкан Кархсруде конституция суңууң шийтириси база негетиниң ту-рар деп солуннар медеглэп турар.

Шала сөздүрүдир бундестаг европаныг камгалап илеткел-жилегезин тургузар дугайында керээни база хүлээп алган. Ол керээ дөон 224 депутаттар бадылаан, азда удуу 165 депутаттар бадылаан бол-ган 2 депутаттар бадылаатын артып ка-ланнар. (СЭТА).

Байдал манатынын турган эзугаар бол-ган, бонн чааз партияларыныг депутат-тары, ылаңгыг христиан-демократтыг эвиледин, христиан-социал эвиледин.

ЕГИПЕТТЕ БАЙДАЛ

КАИР. Парламентың дыңдадып турары-биле алырга, англи шериглери Суэц каналының зоназындан үндүрениң бол-гаш Суэц каналының зоназынга Барын-чүк баазын камгалап артырарында дугайында англи-америк саналдары Египет хүлээп албаан. Дугузугага АКШ-ның үшкү тала болуу киржириниң

дугайында саналды Египет база хүлээп албаан. Англи-америк саналды хүлээп алыр дугайында илетке харызынга Египеттиң премьер-министри мычта дэон: «Египет чүгө даштык шериглер чугаа чока үнүп чорууна чөпсөзөжир, ону күсө-дирин маргыдар бис». (СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустуң армияныг Кол командыларының дыңдады

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армияныг Кол командыларының март 19-та меде-лэни болза, эрткин хүң фронтларга ежа өскерилгелер болбаан. Кореяныг Улу-стун армияныг катыкшыкыныры-биле

кылдат улустуң эки-турачы кезектери аме-рик-англи эжекечилерге болгаш диспан-чалык шериглерге удуу бүтү фронтларга ыраавка отрядтарының шоолуг эвес туу-чушкуннары болтуулан. (СЭТА).

Кореяда дайынны соксадыр!

ЛОНДОН. «Дейли уоркер» солунуң дыңдадып турары болза, автомобиль үдөт-түрүдүгү ажилчынырынын национал проф-эвилелинин күсөкумо Кореяда дайынны доп-дөраан соксадырынче кыйгырын ту-рар угуулааны үндүргөн.

Кылдатта удуу дайынга ону кийр тырта-рын болдураас, ол дайын чанкайычиз азы американыг чөпсөттиг күштөр-биле күт-күтүнгөн болуу болуу.

Дөвайестин лейборист партияныг түс чер организациазы болуңуң чыл бүрү-де болуу хуралына резолюция хүлээп ал-ган, мында чугалаан турары: «Англи улус

«Кылдат биле дайынны болдураас бис!» деп дооузунуң азда-биле Халдиге митинг болган. Митингге Кореяда дайынны доп-дөраан соксадырынче уланган угуулааны чачгыс үн-биле бадылаан. (СЭТА).

Кореяда америк шериглериң сагыш-сеткил ундараашкыны

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэтед Пресс агентелининиң корреспондентиниң Альбукеки (Нью-Мексико штат) дыңдадып турары болза, үшкү америк чадаг-шериг дивизияның капелланының дузалакчы-ны, чоқта чаа Кореядан эөп келген капи-тан Дорж Парк америк шериглериң ун-даргай сагыш-сеткил байдалын болгаш са-мын-садар чоруун медеглэп айткан.

«Америк шериглериң иштинде шөор ааргыларының итеректиги деңгел чөк хөмчөздө четкен. Корея уругтарынын 90 хире хузуу шөор аарг халдырында таварышкан. Чартык америк болгаш чар-тык корей, ада-нези бидинмес хей

санынг чаш уругтары көөрге харааза-ныг, Кореяда адын-туремни чорук кара-ка чаржычтыг. Дыл хей өскүс уруглар өбөсттиг харазы-биле сатынар чоручте шилчөөн...

Бистич шериг албаныгыларыстын аразында аргалаар чорук кончуг итээр-өөн...» деп Парк медеглэп.

«Америк шериглериң иштинде шөор ааргыларының итеректиги деңгел чөк хөмчөздө четкен. Корея уругтарынын 90 хире хузуу шөор аарг халдырында таварышкан. Чартык америк болгаш чар-тык корей, ада-нези бидинмес хей

Солдаттарың ундаргай сагыш-сеткил байдалы медеглөвшканын, Партның немө-ни: «Солдаттар муңгараан, коргуп-сүр-төшкөниге алыскан болгаш чанары күзеп турарлар». (СЭТА).

Норвегияда автобустар чолаачыларының ажил соксадышыкыны

ОСЛО. Ажим төлевириң белидериң негөөн Норвегияда автобустар чолаачы-ларының ажил соксадышыкыны медег-ледир ургучулуп турар. Тростейм хоорайга этгэзон ажил соксадышыкыны Норвегияныг дыка хей хоорайларының автобус паркларынын шыва алы берген. Ослода хоорайлар аразына чоруп авто-бустарың чолаачылары ажил сокса-дышыкыны кылтып турарлар. Ажил сок-садышыкыны хунуң-де узам каал-барып турар. «Вердено ганг» солунуң медеглэниң эзугаар алырга, чурттуң автобус чолаачыларыныг ийги санынгы үштүң ийиң агты үеде ажил сокса-дышыкынына киртип турар. Норвегияда автобус харызааны транспорттуң эң чу-гуза хевирлериниң бирээзи болган ужу-рунда, чолаачыларың ажил соксадыш-кыны дыка хей бүдүргөлериң болгаш албан черлериниң ажимын үдүп турар.

Транспорт ажилчынырының профес-илениң болгаш Норвегияның профес-илелдер котыкшыкынырының база эрге-чачырганын барын үзөдиг улустукчу-лары автобус партияның эзелерини тазаныче кирген болгаш ажил сокса-дышыкыны «хоблуу эзугаар эвес» деп чарваан. Иначаз-даа ажил соксадыш-кыны кылтынар боттарынын өтөлекти комитетин тургускан болгаш професил-елдер катыкшыкынынын тазанын база эрге-чачырганын тазанын кан-жанышкынар түрү-даа, боттарынын негеделерин хандырып албаан шаан-ды ажил соксадышыкынын ургучулур олар деп медеглэвенер.

Норвегияныг чамдык хоорайларынын ажилчыныры ажил соксадышыкыны кылганнара дузааары-биле хөреңгү чылдызын этгэзон. (СЭТА).

Гоминданчыларга америк шериг дузаламчызы

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэтед Пресс агентелининиң Тайбөйдө дамчыдып турары болза, Чан Кай-шынниң чанында америк шериг чөвүлөкчелериниң болуңуңуң началыни генерал-майор Чейс илеткек парала үндүргөн, мында бо чылдыг январь бирөөдөн этгэон гоминданчыларга Катмышкан Штат-тарныг шериг дузаламчызының кемчээл дыка улагаткан деп чугалаан турар. АКШ ам безин 1953 сан-дө чылдында көрдүгөн бүтү шериг дузаламчызының үштүң ийи хирезин гоминданчыларга үндүрүп берген.

ген деп илеткеде айттынган. Марттың төлөүдүнде Формозага мыдыг чыктерди кораблдер база келирлер.

Чанкайшичи шериг агаар болгаш чер кырынын куштериниң 406 хире офицер-лери тусвай белеткелди Катмышкан Штат-тарга эткергенер; 1953 сан-дө чылдыны дугузунда ам безин үштүң бир хузуу АКШ-та чөде берген туруп турар 900 гоминданчы офицерлер мыдыг белеткелди эттерлер деп илеткеде чугалап турар.

Инварда болгаш февральда 23 пароход-тары Формозага самолёттары, чепсекле-лери, пулеметтары, дайын херекселде-рин, автомобильдери, бронешиналарын болгаш техниктиг чөпсөкселдериң чедир-

Лейб Формозага шериг белеткелди тургузарын санадап турар болгаш ам үеде 760 хире офицерлер болгаш солдаттар четкен америк шериг кезээниң санын угаттарынын кыйгырып турар. (СЭТА).

1953 чылдын үш кварталдарында областың «Шын» солунунун чагыдылгасы чоруп турар

ЧАГЫДЫЛГАНЫҢ ӨРТӨ:

- Үш кварталдарда—39 рубль 15 копеек
- Чартык чылда — 26 рубль 10 копеек
- 8 айда — 13 рубль 05 копеек
- Неделяда 5 үнер.

Чагыдылганы «Союзпечатьтын» хоорайларда кылдистери, харылаа салбырлары болгаш агентилери, а ол ышкы бүдүрүлгелерде, албан черлеринде, совхозтарда болгаш колхозтарда хөй-ини төвэлчекчилери хүлээп ап турар.

Оң-биле калы областың «ТУВИНСКАЯ ПРАВДА», «ТЫВАНЫҢ АНЫЯКТАРЫ» — «МОЛОДЕЖЬ ТУВЫ», «СЫЛДЫСЧЫГАЗ» солуннарының чагыдылгасын база хүлээп ап турар.

Шүптү чагыдылгалыг турарың! СОЮЗПЕЧАТЬ.